

รธน. (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔

พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙

พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙ วางข้อสันนิษฐานความผิดทางอาญาของจำเลยไว้ว่าถ้าการกระทำความผิดเป็นไปเพื่อประโยชน์ของนิติบุคคลใด ก็ให้หุ้นส่วนผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการ ผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจในการดำเนินงานในกิจการของนิติบุคคลนั้น หรือผู้ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลในเรื่องนั้นเป็นตัวการร่วมในการกระทำความผิดด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนรู้เห็นในการกระทำความผิดนั้น ทำให้โจทก์ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ถึงการกระทำหรือเจตนาในเรื่องนั้นเลยคงพิสูจน์เพียงว่ามีผู้กระทำความผิด เพื่อประโยชน์ของนิติบุคคลและจำเลยมีสถานะเป็นบุคคลตามที่กฎหมายกำหนด ข้อสันนิษฐานดังกล่าวมิใช่เพียงแต่สันนิษฐานให้เป็นตัวการร่วมกระทำผิดกับนิติบุคคลเท่านั้น ยังได้สันนิษฐานให้เป็นตัวการร่วมกระทำผิดกับบุคคลใดก็ตามที่กระทำผิดไปในทางที่เป็นประโยชน์แก่นิติบุคคลด้วย กว้างยิ่งกว่าการสันนิษฐานให้ต้องร่วมรับผิดชอบกับนิติบุคคลเสียอีก ความรับผิดทางอาญานั้น บุคคลจะมีความรับผิดในทางอาญาได้ก็ต่อเมื่อบุคคลมีการกระทำ ซึ่งรวมถึงการงดเว้น ละเว้น เพิกเฉย หรือการไม่กระทำตามที่พึงกระทำในลักษณะอื่น ๆ ด้วย การที่มาตรา ๙ บัญญัติให้เป็นตัวการร่วม โดยโจทก์ไม่ต้องพิสูจน์ให้เห็นถึงการกระทำ หรืองดเว้น หรือไม่กระทำการอันเป็นความผิดตามกฎหมายก่อน จึงเป็นการสันนิษฐานความผิดของผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาโดยอาศัยเพียงสถานะของบุคคลเป็นเงื่อนไข ขัดกับหลักนิติธรรมที่ว่าโจทก์ในคดีอาญาต้องมีภาระการพิสูจน์ถึงการกระทำความผิดของจำเลยให้ครบองค์ประกอบของความผิด ทั้งยังเป็นการนำบุคคลเข้าสู่กระบวนการดำเนินคดีอาญาให้ต้องตกเป็นผู้ต้องหา หรือจำเลย ทำให้บุคคลดังกล่าวอาจถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพโดยไม่มีพยานหลักฐานตามสมควรในเบื้องต้นว่า บุคคลนั้นได้กระทำการหรือมีเจตนาประการใดอันเกี่ยวกับความผิดตามที่ถูกกล่าวหา บทบัญญัติดังกล่าว ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔

ย่อโดย นายเจตน์สฤกษ์ ฤทธิยสถิตกุล
นักวิชาการคดีรัฐธรรมนูญปฏิบัติการ

นายธรรมรงค์ จันทร์ดำ
ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๗

นางสาวธาริณี มณีรอด
ผู้อำนวยการสำนักคดี ๔